

Bir Belgenin Hatırlattıkları...

Yan tarafta minik bir kopyası bulunan bu belge, Osmanlı Arşivleri, Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumi dosyaları arasında bulunmakta ve bu belgenin bulunduğu dosyanın içinde bu belgeye ilişik altı-yedi parça kağıt daha bulunmaktadır.

1916 tarihini taşıyan belge dönemin Alman İmparatorluğu tarafından Osmanlı İmparatorluğu'na yollanmıştır. Yollanma gerekçesi şudur. Kocası ile beraber Viesbaden'de yakalanan bu belgede zikredilen kadın ve kocası hakkında Alman İmparatorluğu

malumat istemektedir. Belge dikkatlice incelendiğinde, yakalanan bu çingenelerin ifadelerinde doğum yerlerinin İstanbul olduğu ve Türkiye'den geldikleri yazılmaktadır. Aslında bu tür bir beyan o dönemin Alman topraklarında yakalanan çingeneler için bir bakıma yaşama şansı demektir. Daha öncesinden de Osmanlı ile sıkı ilişkileri Alman İmparatorluğu, topraklarında yakalanan ve Türkiye'den geldiğini kanıtlayan çingeneleri serbest bırakmaktadır. Ancak bu dosyanın belgelerinde yer alan karıkocanın böyle bir şansı. Çünkü soyadlarına bakıldığı zaman hemen günümüz Yugoslav topraklarından olduğu rahatlıkla anlaşılmaktadır. Mitra Starganos ismi hiç bir tereddüte yer vermeyecek kadar balkanik ve sırpça bir isimdir. Daha sonrası için yaşadıklarını söylemek fazlaca iyi niyetli bir yaklaşım olur.

Belgenin ön yüzünde üç açıdan çekilmiş fotoğraflar, nüfus bilgileri ve saç rengi, boy, göz rengi vb. fiziksel özellikler bulunmaktadır. Arka yüzünde ise her iki elin parmaklarının teker teker ve bütünüyle izleri bulunmaktadır.

Belge hemen aklımıza Alfred Dilmann'ın çalışmasını getirmektedir. Dilmann, 1905 yılında die Zigeunerbuch (Çingnekitabı) adıyla bir kitap halinde basılan çalışmasını uzun yıllar sonunda neticelendirmiştir. Dilmann'ın çalışması bütünüyle kendi şahsının ürünü olmayıp uluslararası desteği her zaman arkasında bulmuş, ayrıca yerel hükümetlerin ve Alman İmparatorluğu'nun önemli desteğini almıştır. Dilmann'ın çalışması da aynen bu belgede olduğu gibi yaklaşık 5000 çingenenin bilgilerini içermektedir. Aynı şekilde fotoğraflanmış ve aynı şekilde fiziksel özellikleri kayda geçirilmiştir.

Sinan Şanlıer

Bu dökümanın ikinci sayfasında belgenin okunabilir ve büyük bir örneği bulunmaktadır.

